

С т а н о в и щ е

за дисертационен труд

„Документалното кино в дигиталната епоха“

на Светла Руменова Нейкова

„Кинознание, киноизкуство и телевизия“ 05.08.03

Научен ръководител проф. д-р Теодор Янков Янев

проф. доайен в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“

Изборът на докторантската теза беше съобразен с достатъчно богатия опит на г-жица Нейкова, като монтажист и оператор в повече от десет документални филма. До голяма степен темата се формира с трайното и отношение към документалното кино започнало още с теоретичната дипломна работа. Обръщам внимание на това, защото благодарение на натрупан опит и прецизност имаме един текст, който успява да отговори на много сложни и проблемни фактори от състоянието на дигиталното документално кино.

Текстът е организиран в три глави, увод, заключение, приложение и формулирани приноси. Уводът е своеобразен тезис за бъдещите намерения и принципи в анализа . Преди всичко се анонсира фактът за значението и необходимостта от изследване на влиянието на дигитализацията върху документалното кино. Някак си априори приемаме дигиталните технологии в производството на телевизионна програма и в дигиталната кинематография за игрално кино, а документалното кино остава в сянката на „малките“ жанрове. Предметът на изследването освен, че е свързан като факт с влиянието на дигиталната епоха върху документалните жанрове, той е и благодатна среда за анализ в развитието на документалното кино.

Първа глава е озаглавена „Теоретико-постановъчни аспекти“ и в пет под теми се разработват естетическите параметри на документалното кино като изразни средства, тяхното въздействие и развитие като дигитални мутации(в добрия смисъл на думата). Първа подтема ни занимава в исторически план с изграждане на киноезика за документалното кино и неговите основни изразни средства, като се акцентира на факта исторически достоверна, обективна и художествено преосмислена документална реалност. И понеже анализът се базира на технологии, винаги получаваме и техническа обосновка при използването на дадено изразно средство.

Констатира се, че техническите средства за движение на камерата са по –ограничени, но смело се използва „камера от ръка“, похват който засилва усещането за репортажност и натурализъм.

Втората подтема, „Развитие на снимачната техника“ има преди всичко технически характер. Разглеждат се трите технологии на образуване на изображението, като удачно са формулирани и трите основни видове камери на прехода от аналогово към дигитално изображение - кинокамери, видеокамери, дигитални камери. Във финала докторантката определя мощното развитие в кинотехниката, като своеобразна и неочаквана пречка за прилагане на изразните средства от творците.

На база изследвания от световните анализи 2000-та година е рубикона на дигитализацията на аналоговия метод, 2002 година може да се определи като начало на дигиталната епоха – дигиталния способ се налага в световен мащаб над аналоговия за съхранение на данни, 2007 е година на утвърждаване на дигитализацията като удобството, мобилността и ниската себестойност на дигиталния процес.

Терминът HD характеризира висока разделителна способност и съпътства друга терминология – дигитална кинематография, базисен процес на заснемане на движещи се кадри от дигитален процесор.

Подтемата за криейтив документалното кино е един от важните приноси на този труд. Докторантката обосновава специфичния жанр, като отразяване на факти от света около нас не по чист журналистически способ, а чрез влагане на силна авторска позиция, поднесена творчески с изявена операторска работа, монтаж, звукова картина, оригинални постановъчни похвати. Добре е да формулираме към българската терминология дефиницията „криейтив документален филм“, за да изясним насочеността на голяма част от родното документално кино и да сравняваме тенденциите в световното документално кино с нашите.

Етапен факт от анализът е изясняване как българските документални филми достигат да зрителите – не са много възможностите, но въпреки ситуацията съществуват и то не само чрез телевизионните програми, но и онлайн излъчването Тази тенденция е подкрепена с конкретните имена на онлайн платформите и национални портали за документално кино.

Разсъждавайки за бъдещето на документалното кино и „виртуалната реалност“, като цялостно въздействие върху сетивата ни, извода е все по-голямата интерактивност на документалното кино, позволяваща зрителят да бъде и участник в действието.

Втора глава има повече ориентируваща функция за описание на двата метода използвани в изследването - анализ на съдържанието и сравнение на филмите заснети на фотохимичен носител и дигитален носител. Аскетичността на текста в тази глава е

избор на докторантката и според мен има насочващ характер, но не и аналитична същност, като самостоятелна глава.

Трета глава е предназначена за изследване на двама големи режисьори- Вим Вендерс и Ерол Морис, чийто филми до голяма степен дават отговор на многото поставени въпроси в анализа за прехода и същността на дигиталната технология.

При Вендерс изображението е поле за изява на революционни технически решения, като го превръща в съвременно изразно средство и по този начин въвежда зрителите в света на собствените си преживявания. Визираме най-вече „Пина“.

Ерол Морис търси технически нововъведения при използване на дигиталната камера, които да превърне в подходящо изразно средство. Отново визуалната страна на материала е базис за нов поглед и нов подход в търсене на документалната истина. Докторантката обобщава за двамата, като ги определя като „идеолози“ на визуалния стил.

Финалната подглава е изключително съществена и акцентираща стойността на изследването – тенденции, които се появяват с дигитализацията. Резултатите от изследването са класифициране в 12 точки, като най-активните са: тенденции по отношение на операторската работа, тенденции по отношение на използваната техника, тенденции по отношение на тематиката на филмите, реален факт е че границите между документално и игрално кино все повече се размиват, както и предстои да осмислим киноестетиката на 3D и VR филмите.

Приносителите са ясно и точно представени, но ми се ще да подчертая някой от тях, защото анализът нямаше да има тези качества без тяхното формулиране. Синтезирана е дефиниция на понятието „криейтив документален филм“, подкрепено с много примерни заглавия. Представени са някой от най-актуалните онлайн платформи и фестивали (както и български) за документално кино. Приложение 2 е своеобразен кратък справочник за най- доброто в жанра документално кино - американски и чуждестранни филми. Представени са обобщаващи тенденции свързани с български криейтив документални филми. Чрез предложените интервюта с режисьори, оператори, продуценти се разкриват и някой от основните проблеми за правене на документално кино в България.

Въз основа на направената от мен констатация, считам че на Светла Руменова Нейкова, автор на дисертационния труд “Документалното кино в дигиталната епоха“ може да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“.

Аз гласувам с „ДА“!

Проф. д-р Теодор Янков Янев